

O altă publicație de nuanță narodnică, în care tendințele internaționaliste erau puternic exprimate, publicație larg răspândită printre membrii cercurilor revoluționare secrete, a fost gazeta « Работник » (1875—1876). Redactorii gazetei, printre care un rol important l-a avut Zamfir Arbore-Ralli, țineau un contact strâns cu revoluționarii aflați în România, sfătuindu-se asupra orientării, conținutului și chiar dezbătând articolele publicate în cadrul gazetei. În coloanele acestei gazete au fost publicate o serie de articole sub titlul *Asociația Internațională a Muncitorilor*, în care se expunea amănunțit istoria creării Internaționalei I și se treceau în revistă succesele luptei de clasă ale muncitorilor din Europa apuseană¹.

Experiența mișcării muncitorești din țara noastră și pătrunderea pe diferite căi a știrilor privind activitatea Internaționalei I au făcut ca în deceniul al 8-lea al secolului trecut ideea necesității unirii muncitorilor în lupta lor, a solidarității proletare, să capete o accepție unanimă în mișcare, să devină unul din punctele programatice de bază ale acesteia.

Astfel, « Societatea ciubotarilor » din Iași, una din primele asociații profesionale muncitorești organizate cu sprijinul socialiștilor, pe principii de clasă, menționa în statutele sale, adoptate în 1879: « ... Răul cu care trebuie să ne luptăm nu e între acelea care pot fi învinse de luptătorii dezuniți. Sîntem slabi unul cîte unul și nu putem îmbunătăți starea noastră; uniți însă vom fi tari, căci « unirea face puterea ». Să ne deșteptăm dar, și, urmînd exemplul tuturor lucrătorilor din lume, să formăm o societate frățască ... »².

Aproximativ concomitent cu munca de creare a unor asociații profesionale muncitorești, socialiștii români inițiau apariția unor organe de presă și tipărituri în care ideea necesității solidarității internaționale a proletariatului și a eliberării sale prin propriile eforturi era preluată din documentele oficiale ale Internaționalei și transpusă ca o linie de conduită pentru tinăra mișcare socialistă din România.

Într-un proiect de program al cercurilor socialiste, enunțat în 1879, figura, de pildă, următorul punct: « Solidaritatea poporului muncitor din toată lumea, fără deosebire de naționalitate »³. În broșura publicată la Iași sub titlul *Un studiu psychiatric urmat de cîteva comentarii asupra ideilor sănătoase*, în care se schița de asemenea un program al cercurilor socialiste, se sublinia: « Emanciparea muncitorilor prin ei înșiși, zice unul din paragrafele statutelor « Societății Internaționale de Muncitori »⁴.

Gazeta « Înainte », care se subintitula « organ democratic socialist și al proletariatului român », își exprima față de cauza Internaționalei. Redactorul gazetei considera într-un articol publicat la 26 octombrie 1880 că fruntașii Internaționalei, printre care era relevat K. Marx, reprezintă un sprijin moral ce însuflețește pe socialiști în organizarea și pregătirea de luptă a proletariatului din țara noastră. « Salutăm și mulțumim ... prin întîiul număr al primului nostru ziar democratic-socialist român, cetățenilor mai jos semnați din diverse țări, care ... ne-au însuflețit ... Marx și Trost, membri conducători ai Internaționalei la Londra, Vander Abele, membru și conducător al Internaționalei în Belgia, Py. Margal și E. Moragas, conducător al Inter-

¹ Vezi mai pe larg articolul lui B. S. I t e n b e r g, *I Интернационал...*, p. 22—23.

² *Documente privind războiul pentru independență*, vol. I, partea I-a, p. 689.

³ « Besarabia », an. I, nr. 9 din 29 octombrie 1879.

⁴ *Un studiu psychiatric urmat de cîteva comentarii asupra ideilor sănătoase*, Iași, 1880, p. 31.